

باسمه تعالی

مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	ساعت شروع: ۸ صبح	رشته: ادبیات و علوم انسانی	سوالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی (سالی -)
تاریخ امتحان: ۱۳۸۴/۰۳/۰۷		سال سوم نظام جدید آموزش متوسطه	
سازمان آموزش و پرورش استان مرکزی			

ردیف	سوالات	نمره
۱	با توجه به ابیات زیر به سوالات مطرح شده پاسخ دهید: ابر آمدو باز بر سر سبزه گریست بی باده ی گلرنگ نمی باید زیست این سبزه که امروز تماشاگاه ماست تاسبزه ی خاک ما تماشاگاه کیست الف) کدام یک از ابیات بالا مصراع است؟ ب) کلمات قافیه در بیت اول کدامند؟	۰.۵
۲	واژه ی « دانش آموز » چند هجا دارد؟ علامت خاص هجای آخر کدام است؟	۰.۵
۳	کتاب « خسرو و شیرین نظامی » از نظر محتوا جزو کدام دسته از مثنوی های زبان فارسی است؟	۰.۲۵
۴	قدیمی ترین ترکیب بند از ..... است.	۰.۲۵
۵	در عبارت زیر «مشبه» و «مشبه به» را مشخص کنید: دروغ گفتن به ضربت لازم ماند که گر نیز جراحت درست شود، نشان بماند.	۰.۵
۶	در بیت زیر «وجه شبه» را مشخص کنید: همچو چنگم سر تسلیم و ارادت در پیش تو به هر ضرب که خواهی بزن و بنوازم	۰.۲۵
۷	با توجه به مصراع «تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی» به سوالات زیر پاسخ دهید. الف) تشبیه کدام است؟ ب) چه نوع تشبیهی است؟ ج) مشبه کدام است؟	۰.۷۵
۸	کدام یک از تشبیهات زیر تشبیه بلیغ است؟ نوع آن را مشخص کنید: الف) شبی چون شبه، روی شسته به قیر نه بهرام پیدا نه کیوان نه تیر ب) قطره تویی، بحر تویی، لطف تویی، قهر تویی قند تویی، زهر تویی، بیش میازار مرا	۰.۵
۹	کدام یک از تشبیهات زیر مفرد و کدام یک مرکب است؟ الف) جرم گردون تیره و روشن در او آیات صبح گویی اندر جان نادان خاطر داناستی ب) گرت ز دست برآید چو نخل باش کریم ورت زدست نیاید چو سرو باش آزاد	۰.۵
۱۰	طرفین تشبیه را در بیت زیر مشخص کنید. در خم زلف تو آن خال سیه دانی چیست؟ نقطه دوده که در حلقه ی جیم افتاده است	۰.۵
۱۱	با توجه به مصراع زیر به سوالات پاسخ دهید: گلبرگ راز سنبل مشکین نقاب کن الف) مفهوم هر یک از استعاره های مشخص شده را ذکر کنید. ب) در این مصراع چه نوع استعاره ای به کار رفته است؟	۰.۷۵
۱۲	نوع استعاره های به کار رفته در ابیات زیر را مشخص سازید. الف) کس چو حافظ نگشود از رخ اندیشه نقاب تا سر زلف سخن را به قلم شانه زدند ب) مرا برف باریده بر سر زاغ نشاید چو بلبل تماشاغای باغ	۰.۵
۱۳	در کدام یک از ابیات زیر شخصیت بخشی (تشخیص) به کار رفته است؟ الف) ای غنچه ی خندان، چرا خون در دل ما می کنی؟ خاری به خود می بندی و ما را ز سر و آ می کنی ب) ای ابر بهمنی نه به چشم من اندری تن زن زمانکی و بیاسای و کم گری	۰.۳۵
۱۴	در هر یک از ابیات زیر مجاز و قرینه های مجاز را مشخص کنید. الف) جهان اتجمن شد بر تخت اوی فرو مانده از فره و بخت اوی ب) بر آشفته ایران و بر خاست گرد همی هر کسی کرد ساز نبرد	۱

۰,۷۵	۱۵	باتوجه به مصراع زیر به سؤالات پاسخ دهید: «عالم از شور و شر عشق خبر هیچ نداشت» الف) کدام کلمه در مفهوم مجازی به کار رفته است؟ ب) قرینه کدام است؟ ج) نوع علاقه ی آن چیست؟
۱	۱۶	در ابیات زیر کنایه ها را بیابید و مفهوم هر یک را بنویسید. الف) از مکافات عمل غافل مشو ب) هر که دل پیش دلبری دارد گندم از گندم بروید جو ز جو ریش در دست دیگری دارد
۰,۲۵	۱۷	در بیت زیر کدامیک از واژه های مشخص شده «حقیقت» است؟ ما را سری است با تو که گر خلق روزگار دشمن شوند و سر برود هم بر آن سریم
۰,۵	۱۸	واج آرایی را در بیت زیر بیابید و شمار صامت یا مصوت آن را تعیین کنید. زلف او دام است و خالش دانه ی آن دام و من بر امید دانه ای افتاده ام در دام دوست
۱	۱۹	در عبارتهای زیر بین کدام کلمات سجع به کار رفته است؟ نوع آنها را مشخص کنید: الف: ظالمی را حکایت کنند که هیزم درویشان را خریدی به حیف و توانگران را دادی به طرح. ب: محبت را غایت نیست از بهر آن که محبوب را نهایت نیست.
۱	۲۰	در هر یک از ابیات زیر موازنه و ترصیع را نشان دهید: (با ذکر دلیل) الف) برگ بی برگی بود ما را نوال مرگ بی مرگی بود ما را حلال ب) غلام نرگس مست تو تاجدارن اند خراب باده ی لیل تو هوشیاران اند
۰,۵	۲۱	در بیت زیر بین کدام کلمات جناس به کار رفته است؟ نوع جناس را مشخص کنید: نه عجب که قلب دشمن شکتی به روز هیجا تو که قلب دوستان را به مفارقت شکستی
۲	۲۲	در ابیات زیر بین کدام کلمات جناس به کار رفته است؟ نوع هر جناس را مشخص کنید: الف) دیده ی سیر است مرا، جان دلیر است مرا ب) کفر است در طریقت ما کینه داشتن زهره ی شیر است مرا، زهره ی تابنده شدم آیین ماست سینه چو آینه داشتن
۰,۵	۲۳	با توجه به بیت زیر به سؤالات پاسخ دهید: لب میالای به شعری که ندارد شوری الف) کدام کلمات با هم دارای آرایه ی «اشتیاق» هستند؟ ب) صامت های مشترک آن ها را مشخص کنید.
۰,۵	۲۴	در کدام یک از ابیات زیر آرایه ی «تصدیر» به کار رفته، واژه های آن را مشخص کنید. الف) ای جان جان جان جان، ما نامدیم از بهر نان ب) گل آن جهانی است نکتجد در این جهان بر چه گدا رویی نکن در بزم سلطان ساقیا در عالم خیال چه گنجد خیال گل
۳	۲۵	در ابیات زیر آرایه های مراعات نظیر، تلمیح، تضمین، تضاد، تناقض و حس آمیزی را با ذکر مورد مشخص کنید. الف) فلک در خاک می غلتید از شرم سرافرازی ب) زینهار، از قرین بد زینهار ج) اگر دشنام فرمایی وگر نفرین دعا گویم د) هر کو نظری دارد با یار کمان ابسرو ه) از صدای سخن عشق ندیدم خوشتر و) پدرم روضه ی رضوان به دو گندم بفروخت اگر می دید معراج ز پا افتادن مارا و قنا ربنما عذاب النار جواب تلخ می زید لب لعل شکر خا را باید که سپر باشد پیش همه پیکانها یادگاری که در این گنبد دوار بماند من چرا ملک جهان را به جوی نفروشم
۲	۲۶	در ابیات زیر آرایه های ایهام، ایهام تناسب، لف و نشر و حسن تعلیل را بیابید. الف) روی و چشمی دارم اندر مهر او ب) خانه زندان است و تنهایی ضلال ج) باران همه بر جای عرق می چکد از ابر د) چون شبنم اوفتاده بدم پیش آفتاب کاین گهر می ریزد آن زر می زند هر که چون سعدی گلستانیش نیست پیدا است که از روی لطیف تو حیا کرد مهرم به جان رسید و به عیوق برشدم
۲۰		جمع نمرات موفق باشید

باسمه تعالی

مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	رشته: ادبیات و علوم انسانی	راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی (سالی - واحدی)
تاریخ امتحان: ۱۳۸۳/۰۳/۰۷	سال سوم نظام جدید آموزش متوسطه	
سازمان آموزش و پرورش استان مرکزی		

ردیف	با عرض سلام خدمت همکاران عزیز، دانشمندان جهت سهولت در تصحیح اوراق راهنمای تصحیح حضورتان تقدیم می گردد. اگر چه نظر شما بزرگواران در همه موارد صائب است.
۱	الف) بیت اول (۰/۲۵) ب) گریست، زیست (۰/۲۵)
۲	۴ هجا (۰/۲۵) - ۵ (۰/۲۵)
۳	عاشقانه و بزمی (۰/۲۵)
۴	قطران تبریزی (۰/۲۵)
۵	مشبه: دروغ گفتن (۰/۲۵) مشبه به: ضربت لازم (۰/۲۵)
۶	وجه شبه: سر تسلیم و ارادت در پیش (۰/۲۵)
۷	الف) کیمیای عشق (۰/۲۵) ب) تشبیه بلیغ (۰/۲۵) ج) عشق (۰/۲۵)
۸	ب) (۰/۲۵) تشبیه بلیغ اسنادی (۰/۲۵)
۹	الف) مرکب (۰/۲۵) ب) مفرد (۰/۲۵)
۱۰	مشبه: در خم زلف تو آن خال سیه (مصراع اول) (۰/۲۵) مشبه به: نقطه دوده که در حلقه جیم افتاده است (مصراع دوم) (۰/۲۵)
۱۱	الف) گلبرگ استعاره از صورت (۰/۲۵) سنبل مشکین استعاره از مو (۰/۲۵) ب) استعاره مصرحه (۰/۲۵)
۱۲	الف) استعاره ی مکنیه (۰/۲۵) ب) استعاره ی مصرحه (۰/۲۵)
۱۳	ب) شخصیت بخشی (۰/۲۵)
۱۴	الف) مجاز: جهان (۰/۲۵) قرینه: انجمن شد (۰/۲۵) ب) مجاز: ایران (۰/۲۵) قرینه: برآشت (۰/۲۵)
۱۵	الف) عالم (۰/۲۵) ب) خبر نداشت (۰/۲۵) ج) محلیه یا کلیه (۰/۲۵)
۱۶	الف) مصراع دوم (۰/۲۵) ب) هر کاری کنی نتیجه ی همان را می بینی (۰/۲۵)
۱۷	الف) مصراع دوم (۰/۲۵) ب) اختیارش در دست کس دیگری است (۰/۲۵)
۱۸	واژه ی سر ابتدای مصرع دوم (سر برود) (۰/۲۵)
۱۹	در صامت «د» (۰/۲۵) ۹ بار (۰/۲۵) یا مصوت «ا» (۰/۲۵) ۸ بار (۰/۲۵)
۲۰	الف: حیف، طرح (۰/۲۵) متوازن (۰/۲۵) ب: غایت، نهایت (۰/۲۵) مطرف (۰/۲۵)
۲۱	الف) ترصیع (۰/۲۵) زیرا کلمات با هم سجع متوازی دارند. (۰/۲۵) ب) موازنه (۰/۲۵) زیرا کلمات با هم سجع متوازن دارند (۰/۲۵)
۲۲	الف) قلب (۰/۲۵) جناس تام (۰/۲۵)
۲۳	سیر، شیر (۰/۲۵) اختلافی (۰/۲۵) زهره، زهره (۰/۲۵) حرکتی (۰/۲۵) کینه، سینه (۰/۲۵) اختلافی (۰/۲۵) آیین، آینه (۰/۲۵) افزایشی (۰/۲۵)
۲۴	الف) شعر، شاعر، شعور (۰/۲۵) صامت های مشترک: ش، ع، ر (۰/۲۵)
۲۵	الف) تناقض (۰/۲۵)، معراج از پا افتادن یا شرم سرافرازی (۰/۲۵) ب) تضمین (۰/۲۵)، مصرع دوم (۰/۲۵) ج) تضاد (۰/۲۵)، نفرین با دعا (۰/۲۵) د) مراعات نظیر (۰/۲۵)، کمان، سیر و بیگان (۰/۲۵) ه) حس آمیزی (۰/۲۵)، صدا و دیدن (۰/۲۵) و) تلمیح (۰/۲۵)، اشاره به بیرون راندن آدم از بهشت (۰/۲۵)
۲۶	الف) لفظ و نشر ب) ایهام ج) حسن تعلیل د) ایهام تناسب هر مورد (۰/۵)